

Рекомендації класному керівникові у випадку, якщо цькування у класі вже почалося

Важливо оголосити дітям, як ви до цього ставитесь. Говоріть не про жертву, а про кривдників, фокусуйте на їх неприпустимих якостях. Зазначте, що ви будете дуже засмучені, якщо дізнаєтесь, що у вашому класі є діти, яким приємно когось ображати і мучити.

Твердо наголошуйте, що така поведінка неприпустима, і ви у своєму класі цього терпіти не маєте наміру. Зазвичай цього буває достатньо, щоб кривдники припинили (вони часто боязливі). На тлі затишшя можна вживати заходи щодо підвищення статусу дитини-жертви й знайти для цього комфортне місце в класному колективі.

По-перше, поговоріть з дитиною яка постраждала та виступає в ролі жертви. Поясніть їй, що ви не зможете захищати її, якщо не будете твердо впевнені, що саме вона не провокує булерів. Скажіть, що вам дуже важливо бути справедливим учителем і нікого не карати марно; візьміть із дитини слово, що вона не буде вдаватися до помсти, навіть якщо її дражнять. По друге, підкажіть дитині, як краще поводитися, щоб булери швидше припинили третирування.

Кривдники отримують задоволення не від самого процесу виголошення образливих слів, а від ефекту, якого досягають. Коли жертва плаче, сердиться, намагається заперечувати, тікає, вони відчують свою владу над нею. Якщо ж колишня жертва відповідає сама весело й технічно, її перестають цькувати. Поведінка дорослих (учителів, психологів, соціальних педагогів, батьків) у спілкуванні з жертвами третирування має відповідати певним вимогам, оскільки від їхнього ставлення до проблеми та вміння контактувати з дитиною залежить вирішення ситуації.

Пропонуємо перелік заходів, які повинен вжити педагог, щоб уникнути ситуації появи аутсайдера в дитячому колективі:

- із самого першого дня роботи з класом слід припинити глузувати над невдачами ровесників. Усі ми можемо помилятися, і кожен із нас має право на помилку;
- також слід уникати висміювання, перехвалювання, наклеювання ярликів та зайвого порівняння дітей, не допускати переваги деяким учням, не підтримувати глузувань, насмішок на адресу певних осіб, суворо припиняти їх, розбір помилок необхідно робити не називаючи прізвищ або індивідуально;
- підтримувати дітей, що стали жертвами;
- якщо репутація дитини якось зіпсована, необхідно дати їй можливість показати себе у вигідному світлі, підтримати її досягнення;
- треба заохочувати дитину брати участь у загальних заходах;
- непопулярних дітей дуже травмує ситуація, коли під час розподілу на пари їх ніхто не обирає; якщо команда програє також можуть звинуватити цю дитину; треба продумувати вибір командних ігор та заходів;
- планомірно працювати з родинами, обов'язково цікавитися в батьків про проблеми дитини (заїкання, енурез, інші хвороби);
- підтримувати в учнів адекватну самооцінку;
- контролювати ситуації виникнення цькування та невідкладно реагувати на них;
- у разі виявлення булінгу – невідкладно поговорити з переслідувачами та з'ясувати, чому вони цькують жертву, звернути увагу на почуття жертви;
- учити учнів бути толерантними, емпатійними до однокласників, уміти допомагати та підтримувати одне одного у складних ситуаціях, уміти регулювати власну поведінку, не піддаватися на провокації, уміти сказати «ні», не терпіти знущань, не соромитися повернути увагу до себе та своїх проблем, звертатися по допомогу до дорослих;
- зосереджувати увагу учнів на дотримання правил поведінки у школі.